

ARTIKEL voor LEDENBLAD SCRIPT APRIL 2005

15.000 tekens

De grote leegte – om te schrijven moet je leren lezen

“Hoe begin je aan het schrijven van een thriller?” is een vaak gestelde vraag. Vele collega-auteurs schreven tijdens hun tienerjaren al artikels voor schoolkrantjes of andere stukjes, ik niet. Boekbesprekingen en verhandelingen maakte ik omdat het werd opgelegd. De lessen Nederlands in het vierde jaar Humaniora waren het kantelpunt, vooral onder invloed van de leraar van toen (ik meen mij te herinneren dat hij Wim Van de Castele heette). Tot dan las ik graag, maar beperkt. Onder zijn invloed nam dit echter een hoogvlucht. In plaats van de klassieke literatuurlijst hanteerde hij zijn eigen lijst van te lezen boeken. Catch-22, Hemingway's For whom the bells toll en een waslijst Geeraertsen waren pareltjes die tot dan toe aan mij voorbij waren gegaan. Na dit jaar was mijn liefde voor het boek een feit. De volgende jaren verslond ik misdaadliteratuur en thrillers, maar zelf schrijven of omgaan met taal boeide me (nog) niet. Gaandeweg leerde ik andere – zowel Belgische als buitenlandse – auteurs kennen, waarbij de een mij al meer boeide dan de andere. Toch koester ik een paar auteurs in een warm plaatsje diep vanbinnen, met name: James Crumley (voor mij de absolute topper), Len Deighton (waarvan ik enorm veel geleerd heb), de meeste boeken van de grootmeester Jef Geeraerts en de Aurelio Zen-avonturen van Michael Dibdin.

Mijn studie-interesse richtte zich op scheikunde en geschiedenis. Dit zijn misschien niet de meest compatibele vakken, maar beide waren mijn ding. Ik had uiteindelijk een lichte voorkeur voor geschiedenis, maar het Vlaamse gezonde boerenverstand (lees omgeving) stuwde me in de richting van ingenieurstudies.

Schrijver-ingenieur

Zoals gepland volbracht ik de studies van industrieel ingenieur scheikunde, maar tegen mijn eindexamen voelde ik dat de fabriek of het labo niet aan mij besteed waren. Diep in mij was het zaadje geplant, alleen wist ik het zelf nog niet. Nu, na al die jaren herinner ik me glashelder hoe ik mijn vroegere leraar Nederlands in de catacomben van het Gentse Sint-Pietersstation tegen het lijf liep, op weg naar mijn eerste job. In die luttele momenten die we even bij elkaar halt hielden vroeg hij mij hoe het met me was. Ik zei dat ik afgestudeerd was als ingenieur en hij wenste me proficiat. Op een of andere manier wist ik toen al dat er meer was en zonder aanleiding vertelde ik hem dat ik liever iets wou doen met boeken of film. Hij antwoordde dat het daarvoor wellicht te laat was. Ik begrijp dat hij toen niets anders kon zeggen, maar nu, na al die jaren, weet ik beter: als je wil, kom je er.

De jaren verstreken waarbij ik mij vrouw leerde kennen, die me nog meer transformeerde naar de schrijver. Niet dat ze te maken had met boeken, maar er was (en is) iets tussen ons wat me in de richting van het lege blad duwde. Op een mooie zomeravond besloot ik mijn hersenspinsels er met de pen aan toe te vertrouwen. Na vijf A4-blaadjes was de plot verteld, te beknopt voor zelfs een kortverhaal. Toch broeide er van alles in mijn hoofd en een tijdje later begon ik, ditmaal op pc, een eerste manuscript te fabriceren. Ik zie mezelf nog aan de keukentafel zitten, terwijl mijn vrouw in de zetel sliep, zwanger van onze zoon. Ze was lovend over het manuscript, maar geloofde eigenlijk niet dat het een kans van slagen had. Toch ging ik de boer op en kreeg zoals verwacht overal nul op het rekest. En toen, out of the blue, kwam Morpho Fante tot mij. Het was alsof mijn geest, door het schrijven van dit eerste manuscript, een poort had opengezet naar een ongekende wereld. Middenin die wereld zat Morpho Fante rustig op mij te wachten, klaar om mij mee te nemen

op een ongekennde reis. Hij was een antiheld zonder gelaat, iemand met één voet in Vlaanderen en de tweede in Italië.

Hoe een fietsreis mijn schrijversbestaan bepaalde

In 1993 vertrok ik in het kader van het Erasmus-project naar Duitsland om mijn eindwerk te maken. Velen bekeken me schuin: van mijn grootvader omdat den Duits nog steeds de vijand was (hij was krijgsgevangene in de Tweede Wereldoorlog) over medestudenten die het zelf niet zagen zitten (en achteraf jaloers waren) tot vrienden die Duitsland als een saai oord bestempelden. Zelf zou ik eerder ook voor Italië of een ander zuiders land gekozen hebben, maar toen was er nog geen projectkeuze mogelijk. Alle vooroordelen ten spijt was het één van mijn grootste levenservaringen, waar ik een hele sterke vriend aan heb overgehouden: de Griek Yorgo. Sindsdien hebben we elkaar al een aantal keren terug gezien en de band blijft onverwoestbaar. Kortom, alles wees in de richting dat Griekenland als setting aangewezen was voor mijn boeken. Dit was echter niet evident: Griekenland is een fantastisch land, maar de Vlaming heeft er behalve zijn vakanties niet veel binding mee. De Vlaming staat met zijn voeten in de Vlaamse klei, veel keuze heb je dus niet als schrijver. Een Vlaams boek, zelfs een internationale thriller, wordt pas gelezen als Vlaanderen erin voorkomt. Eigenlijk is Griekenland dus geen optie als setting om een thrillerreeks te starten, maar wat niet is kan nog komen.

De kentering kwam er met de fietsreis die ik met mijn vrouw ondernam tijdens de zomer van 1998. We reden volledig bekapt van Milaan naar Rome, een van de meest memorabele reizen die ik ooit maakte. Vanuit Milaan Linate ging het door de vlaktes naar Modena aan de Po, waarna de Apennijnen een zware barrière vormden. Het was de lastige klim van Vignola naar Zocca die me achteraf inspireerde om daar een cruciale scène in het verloop van Morpho's verleden te laten doorgaan. Montalcino en Montepulciano zijn op mijn (en Morpho's) netvlies gebrand, terwijl La Crète, het onherbergzame maanlandschap ten zuiden van Siena, de setting vormde voor de executie van het kleine kind in het eerste boek, Zingarini. Gedurende die drie weken ging de poort in mijn hoofd voor het eerst op een kiertje open en ontsproot het idee om een Italo-Belg als hoofdpersonage te gebruiken.

Op het eerste zicht hebben Italië en België niets gemeen. Om te beginnen is er een immens verschil op geografisch gebied: zij hebben bergen en een ellenlange zee, wij heuvels en een dichtgebouwde kust. Zij spreken een Romaanse taal, wij een Germaanse. Zij genieten van het dolce far niente, wij zijn geboren om te werken. Zij gaven het woord design zijn betekenis, wij brachten eikenhouten meubelen ter wereld. Zij regeerden de wereld bij het begin van onze jaartelling, wij ondergaan hem al eeuwenlang. Als je echter de lak wegkrast van beiden dan kom je veel gemeenschappelijk aspecten tegen. Eerst zijn er de eeuwenoude tegenstellingen tussen het zuiden en het noorden. Zowel in Italië als in België loopt er halverwege het land een horizontale breuklijn die halsstarrig bestreden wordt, maar in beide gevallen is het pleit allang beslecht. De politiek is in beide landen een chaos van jewelste: Italië doet flink zijn best om het meest aantal regeringen sinds de Tweede Wereldoorlog te formeren, terwijl zelfs de meest onderlegde Belg het moeilijk heeft om alle regeringen en deelstaatarlamenten van elkaar te onderscheiden. Extreemrechts heeft in beide landen op kousenvoeten zijn intrede gedaan, alhoewel dit in nagenoeg heel Europa een verontrustende ontwikkeling is. Kunst is al eeuwen een visitekaartje van ons beide en handel zit ons in het bloed (Brugge wordt niet voor niets het Venetië van het Noorden genoemd). In het nieuwe Europa speelt Brussel een belangrijke rol, Italië doet dit sowieso door zijn aanwezigheid in de G8 (periodieke vergadering van de 8 rijkste landen ter wereld). Tot slot moet gezegd dat een Italiaan, Romano Prodi de laatste jaren voorzitter was van de Europese Commissie.

Deze gelijkenissen zorgen er voor dat beide werelden perfect met elkaar verstrengeld kunnen worden. Daarnaast hebben de ogenschijnlijke verschillen ook hun waarde: zij creëren een spanningsveld tussen beide werelden, samengebald in de persoon van Morpho Fante.

La Città Eternità

Als je Italië zegt, zeg je Rome, eerbiedwaardig de Eeuwige Stad genoemd. Tweeduizend jaar geleden was het al het middelpunt van de wereld, terwijl wij nog wilde varkens hoedden in de stront en rondliepen in dierenvelen. Naast Rome zijn er slechts een handvol andere wereldsteden die over dezelfde periode de tand des tijd doorstaan hebben: Athene, Caïro, Constantinopel (Istanbul) en Jeruzalem. Hoe je het ook draait of keert, eenieder die Rome voor het eerst ziet is ontgaan van wat er zich daar op een paar vierkante kilometer bevindt. Toen we na onze fietstocht arriveerden in Rome heb ik een maquette gezien van hoe Rome er uitzag tijdens het Romeinse Rijk: het is rondweg indrukwekkend en best te begrijpen dat Nero alles platbrandde, er was namelijk geen vierkante centimeter over om ook maar iets te bouwen binnen de muren van het Oude Rome. Het Forum Romanum en de andere Fora, de vlakte van het Circo Massimo, de kwistig rondgestrooide tempels alom, de thermen, de catacomben, het mausoleum van Hadrianus, de standbeelden her en der, de Palatijn. Je kan er niet omheen: Rome is een verzameling van ruïnes, relikwieën en oude stenen. Het Colosseum is het krachtigste symbool van de pracht en praal van dit Oude Rome, maar eigenlijk is er een ander gebouw dat veel beter de ware kracht ervan toont: het Pantheon. Deze tempel gewijd aan alle Romeinse Goden heeft nog niets van zijn mystiek ingeboet, ook al werd het omgetoverd tot een Katholieke kerk. Toch ligt voor mij de schoonheid van het eeuwige Rome in de veranderingen die door de eeuwen heen de stad vorm hebben gegeven. De Middeleeuwen, de Barok, de Renaissance, het fascisme, ze hebben allemaal hun stempel gedrukt op het straatbeeld.

Alle grote steden liggen aan een rivier. Een rivier die de stad in twee deelt en die een wereld van contrasten achterlaat. Zo ontstaan er tegenpolen, de inwoners van beide zijden onderdompelend in een zwart-witte wereld, beheerst door yin en yang. Zo is het ook niet anders met Rome, waar de Tiber de stroom van dienst is. Aan de rand van de Tiber, daar waar de stroom een sterke bocht naar rechts maakt, herbergt Rome in zijn hart een stadsstaat, een unicum ter wereld. Niet zomaar een stadsstaat, maar de Zetel van de Katholieke Kerk, Vaticaanstad, wat nog een apart cachet geeft aan deze unieke wereldstad. Daar, op het Sint-Pietersplein eindigde onze fietstocht in 1998 voor ons officieel. Die fietstocht van 1998 was echter niet mijn eerste kennismaking met Rome. Ik was er reeds in 1989 geweest, op Romereis met de zesde humaniora. Achteraf gezien was mijn hart er toen al aan verpand. Als je ooit Rome bezoekt, dan raad ik je aan om kort de historische gebouwen te bezichtigen en dan uitgebreid de platgetreden paden te verlaten om je te laten onderdompelen in de pure magie van wat er zich in de steegjes en op de binnenpleintjes bevindt, en bovenal om te genieten van de mensen die daar wonen.

Een nieuwe zoektocht door Rome in augustus 2004 leverde in het kader van mijn schrijftoekomst een aantal verbaasde elementen op. Bij de ontdekking van deze elementen kon ik mij niet van de gedachte ontdoen dat Morpho Fante geen fictief persoon was, maar iemand van vlees en bloed die er voor zorgt dat alles wat ik nodig heb ten gepaste tijde bij mij terecht komt. Het is een stomme redenering, maar ik maak me sterk dat toeval an sich niet bestaat, toeval wordt gecreëerd door de werkelijkheid.

Fante: feiten of fictie?

Al vele jaren bestaat er een literair genre die feiten en fictie tot een geheel door elkaar vlecht: faction. Bob Mendes staat hiervoor gekend. Zelf zou ik de Morpho Fante-thrillers niet als faction willen bestempelen. In faction wordt een bepaald gegeven (bijvoorbeeld de moord op Pim Fortuyn) in die mate herdacht zoals het zou kunnen gebeurd zijn (de film 0605 van Theo van Gogh naar een thriller van Thomas Ross). In de Morpho Fante-boeken kneed ik uit een veelvoud van feiten een puur fictief plot. De vraag Fante: feiten of fictie is dus eenvoudig. Als je het plot volledig ontrafeld blijven een immens geheel aan alleenstaande feiten over, terwijl de plot zich verscholen houdt. Wel ben ik er van overtuigd dat het totale verhaal van de Morpho Fante-boeken perfect in het echt kan gebeuren. Deze dualiteit en opgewekte twijfel was dé aanleiding om een website (www.morphofante.be) te maken over de personages en niet zozeer over de auteur, die in het totale concept een achtergrondrol bekleedt.

Concept

Morpho Fante is het hoofdpersonage in de thrillers en hij speelt bijgevolg de centrale rol in het geheel. Dit betekent niet alleen in de boeken, maar ook in alles wat daar rond hangt (meer specifiek de website). Schrijven is een metier. Niemand kan voor auteur studeren, je leert het gaandeweg. Toch tekende er zich van in het begin een pad voor mij uit waar het met Morpho Fante naar toe gaat. Na het verschijnen van het eerste boek, Zingarini, stelde ik dat het om een drieluik ging. In zekere zin is dit nog steeds zo, alleen houdt het na drie boeken niet op. Het leven gaat verder, zo ook voor Morpho Fante. Het idee is om Morpho Fante een dynamisch leven te laten leiden. Hij zal met andere woorden ouder worden en evoluties in zijn leven (privé en werk) ondergaan. Niet alleen qua inhoud van de boeken had ik een afgelijnde gedachte, maar ook qua verpakking. Van bij het begin was het voor mij bijvoorbeeld klaar en duidelijk dat alle titels van de Morpho Fante-boeken met een Z zouden beginnen. Dit idee van de Z-titels spruit voort uit de kerngedachte van het Morpho Fante-concept: herkenbaarheid. De Z is één iets, de lay-out van de toekomstige Morpho Fante-boeken zal zowel als de website gestoeld zijn op hetzelfde concept.

Toekomst

Geen toekomst zonder verleden. Verleden impliceert per definitie geschiedenis. Zoals gezegd was geschiedenis mijn ding in de humaniora, meer bepaald deze van de Egyptische Oudheid tot aan de Late Middeleeuwen. De periode vanaf de Industriële Revolutie boeide mij maar matig. Dit veranderde en momenteel gaat al mijn aandacht uit naar de recente geschiedenis sinds het einde van de Eerste Wereldoorlog en het Interbellum. Na mijn studies ging ik mij interesseren voor de Tweede Wereldoorlog, een periode die een grote impact op mij had. Een analyse van de laatste zestig jaar leert ons dat dit niet alleen voor mij geldt, maar voor de hele wereld. Het huidig Amerikaans Imperialisme heeft volgens Noam Chomsky (een uiterst belangrijk professor aan de MIT en auteur van vele non-fictie boeken) zijn grondslag in de kernfilosofie die de Pentagonhaviken van begin jaren 1950 in de slipstream van het wereldvacuüm na WOII ontwikkelden: om Amerika veilig te stellen moeten we andere delen van de wereld onderwerpen (in welke vorm dan ook). Deze gedachte is eenvoudig terug te vinden in om het even welke maatschappelijke topic waar je je in verdiept. Deze kernfilosofie met zijn gevolgen en mogelijke toekomst leveren mij een immense variëteit aan feiten op, genoeg stof om te schrijven. Het eerste resultaat hiervan is *Zuur Bloed*. Ik wens u veel leesgenot toe met *Zuur Bloed*. Sta me toe te eindigen met de lijfspreuk van Morpho Fante. Deze luidt: 'ik ben een kind in de speeltuin van mijn gedachten'.

